natuurwerkgroep
boxtel

Jaarverslag

2025-2026

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter	3
Beheergroep Dommeldal	5
Heggenvlechtersgroep	7
Vogelwerkgroep	9
Beheergroep Dommelbimd	16
Werkgroep Ruimtelijke Ordening	19
Knotploegen	25
Paddenstoelenwerkgroep	28
Poelenwerkgroep	29
Beheergroep Sparrenrijk	31
Publiciteitswerkgroep	34

Coördinatoren werkgroepen

Beheergroep Dommelbimd	Frank de Bont	(0411 678406)
Beheergroep Dommeldal	Hans Dankers	(06 12096260)
Beheergroep Sparrenrijk	Rien de Groot	
	Rob Reiniers	(06 46422757)
Florawerkgroep	coördinator vacant	
Heggenvlechtersgroep	Frank de Bont	(0411 678406)
Knotploegen	Erik van Boldrik	
	Kees Meijs	
	Hans Volmer	(0411 674631
Paddenstoelenwerkgroep	Rob Reiniers	(06 46422757)
Poelenwerkgroep	Marie José Meertens	(073 5518620)
Werkgroep Ruimtelijke Ordening	Nico Landwehr Johan	(0411 683709)
Vogelwerkgroep	Jan Albert Hellings	(06 28143330)
	Huub Meertens	(06 14645737)

Voorwoord van de voorzitter

Lex Meijdam

Wie terugdenkt aan de afgelopen zomer, denkt waarschijnlijk aan de droogte en de hoge temperaturen. De gevolgen waren overal zichtbaar: planten verdorden, bomen hadden het zwaar en de natuur ondervond grote schade. Na een periode van extreme nattigheid liet deze zomer opnieuw zien hoezeer weersextremen ons dagelijks leven en onze leefomgeving beïnvloeden. Het klimaatprobleem is niet langer te ontkennen. De gevolgen van klimaatverandering zijn ook in Boxtel steeds duidelijker merkbaar.

Maar de klimaatcrisis is niet ons enige probleem, er staat ons nog een minsten even grote uitdaging te wachten: de biodiversiteitscrisis. De biodiversiteit - de verscheidenheid aan levende organismen op onze planeet – neemt al jaren drastisch af, vooral door menselijke activiteiten zoals veranderingen in landgebruik, vervuiling en klimaatverandering. Steeds meer planten- en diersoorten verdwijnen of krijgen het moeilijk. Leefgebieden raken versnipperd, de bodem verdroogt en de ruimte voor natuur staat onder druk. Juist daarom is het van groot belang om de natuur die we nog hebben te beschermen, bestaande natuurgebieden te versterken en waar mogelijk nieuwe kansen te creëren voor planten en dieren.

Dat is precies waar de Natuurwerkgroep Boxtel zich voor inzet. Onze vrijwilligers werken met veel enthousiasme aan het behoud en de versterking van de natuur en het landschap in onze gemeente. Soms gebeurt dat door noeste arbeid met schop of zaag, soms met verrekijker en tablet, en soms door aan de overlegtafel of in een juridische procedure op te komen voor de belangen van natuur en landschap. Al die inspanningen zijn nodig en vullen elkaar aan.

In dit jaarverslag leest u welke resultaten daarbij in het afgelopen seizoen zijn geboekt. In de Dommelbimd is de natuurverbinding langs de Dommel verder uitgebreid en zijn met zorgvuldig beheer de juiste omstandigheden gecreëerd voor het behoud van bijzondere planten zoals de waterviolier en holpijp.

De heggenvlechters hebben ruim 200 meter vlechtheg voltooid: een waardevol landschapselement dat voedsel en beschutting biedt aan vogels, insecten en kleine zoogdieren. Onze vogelwerkgroep bracht de vogelstand in verschillende gebieden in kaart. Daarbij werden niet alleen positieve ontwikkelingen zichtbaar, maar ook de gevolgen van verdroging, onder meer voor soorten als de graspieper en de watersnip. Zulke waarnemingen helpen ons te begrijpen wat er in onze omgeving gebeurt en waar extra bescherming nodig is.

Ook op andere plekken in Boxtel maken onze vrijwilligers verschil. De knotploegen onderhouden de karakteristieke knotwilgen in het landschap. De poelenwerkgroep helpt amfibieën door hun leefgebied te beschermen. En de werkgroep Ruimtelijke Ordening blijft alert op plannen die waardevolle natuur en landschappen kunnen aantasten.

De Publiciteitswerkgroep laat zien wat we allemaal doen en organiseert lezingen. Zo vergroten we de kennis over de natuur én bereiken we hopelijk nieuwe vrijwilligers. En dat is belangrijk, want dit alles is niet mogelijk zonder de kennis, het enthousiasme en het doorzettingsvermogen van vele vrijwilligers.

Er is nog genoeg te doen en natuur beschermen vraagt om geduld en doorzettingsvermogen. Maar de resultaten laten zien dat onze gezamenlijke inzet verschil maakt. Daarom gaan we ook het komende seizoen weer samen aan de slag. Met de handen in het groen, de ogen open voor wat er in de natuur

gebeurt en vooral met veel plezier. Zo werken we aan een groen, soortenrijk en aantrekkelijk Boxtel, waar natuur en landschap de ruimte krijgen die ze verdienen.

Ik wens u een mooi nieuw seizoen en veel leesplezier met dit jaarverslag!

Lex Meijdam, voorzitter

Beheergroep Dommeldal

Hans Dankers

De werkgroep “Beheergroep Dommeldal” beheert een "kudde" van Hooglanders aan de oever van de Dommel. Haar werkterrein wordt begrensd door de Dommel, Bosscheweg, het Laarzenpad en de wijk Munsel tot aan de vaargeul van de kanovereniging De Pagaai richting A2.

De werkgroep bestaat nu uit de volgende personen: Hans Janssen, Hen Maas, Henk v. d. Steen , Gerard Somers, Erik van Boldrik, Jos Klaasen en Hans Dankers. Helaas is Hen Maas in de loop van het jaar door ziekte uitgevallen.

Organisatie

In dit project participeren drie partijen met elk eigen verantwoordelijkheden.

* De gemeente Boxtel is eigenaar van de grond en faciliteert het project met praktische zaken zoals afrastering en een maaiprogramma.

* Stichting Gracelands Rewilding (voorheen Taurus) is eigenaar van de koeien. Deze stichting heeft zijn thuishaven in Keent (bij Ravenstein) aan een grote arm van de Maas waar zij vele koeien van verschillende rassen en paarden beheert. Doelstelling van deze stichting is, in samenwerking met Rewilding Europe, het uitgestorven oerrund terug te brengen in Europa onder de klinkende naam TaurOs. Informatie hierover is te vinden op de website www.grazelandsrewilding.com

* De beheergroep Dommeldal is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken, waarbij de veiligheid een belangrijke plaats inneemt. De leden van de werkgroep houden wekelijks toezicht en houden de gezondheid van de dieren in de gaten. Daarnaast wordt zwerfvuil opgeruimd en wordt er gekeken of er geen schade of vernielingen zijn aangericht.

* Begin 2026 werd bekend dat Brabants Landschap geen belangstelling heeft om het Dommeldalgebied over te nemen van de gemeente Boxtel.

Jonge koeien arriveren

Oud en jong houdt afstand van elkaar

Wat is er gebeurd in het jaar 2025- 2026

* De afrastering aan de westzijde (tussen wiekespad en bosscheweg) is in 2023 jaar vernieuwd. De afrastering aan de oostzijde (tussen wiekespad en de pagaai) is ouder. Ook in het afgelopen jaar zijn er een aantal malen kleine reparaties in eigen beheer uitgevoerd worden.

* Door de vondst van een uitgevallen plastic oornummer is nauwkeurig gekeken of alle hooglanders voorzien zijn van de nodige oornummers. Bij 1 “oude” hooglander ontbreken de oornummers. De stichting Grazelands Rewilding gaat zorgen voor vervanging.

* Eindelijk is er begin mei 2026 een uitbreiding van de kudde hooglanders gekomen. Twee jongere hooglanders zijn toegevoegd aan de de kudde. Met deze uitbreiding is een al lang gekoesterde wens van de werkgroep uitgekomen. Dit zal weer bijdragen tot de oorspronkelijke functie van de hooglanders. Namelijk om via natuurlijke begrazing het gebied te beheren.

* De oude en de jonge koeien hebben wel met elkaar kennisgemaakt. Helaas heeft heeft het niet geleid tot 1 kudde. De oude en de jonge hooglanders houden nog steeds ruim afstand van elkaar.

Nagekomen bericht: Er is een kafje geboren!

Heggenvlechtersgroep

Frank de Bont

Onze werkgroep bestaande uit Ad Donhuysen, Gerard Somers, Martien van Rooij, Erik Kerpel en Frank de Bont hebben in het voorjaar van 2026 een prestatie van formaat kunnen afronden. Na jaren van plannen maken in het natuurgebied de Dommelbimd, het plantmateriaal bestellen, het daadwerkelijk planten van de vlechtheg, het verwijderen van opschot en opschietend gras, het onderhouden en het vlechten van de bestaande heggen is het gelukt om ruim 200 meter te vlechten! Het project is klaar! Rest ons nu nog om de bestaande vlechtheggen te onderhouden zodat het niet al te veel verwilderd. Het moge duidelijk zijn dat dit nog veel werk vraagt van ons groepje de komende tijd. Het is een mooi resultaat geworden dat veel waardering krijgt van de wandelaars die van het Laarzenpad door het gebied gebruik maken.

Omdat het project heggenvlechten in de Dommelbimd nu is afgerond richten wij ons op nieuwe projecten om onze kennis en vaardigheden op peil te houden. Op de open dag 11 april bij het natuureducatiecentrum Plaats De Kleine Aarde in Boxtel is onder meer gekeken of op het terrein nog een mogelijkheid is om een vlechtheg aan te planten. Een "verwaarloosde" meidoornhaag is gevonden en na enige discussie is besloten om deze heg te "adopteren" en te fatsoeneren tot een mooie vlechtheg. Dat is in ieder geval een mooie uitdaging voor ons werkgroepje.

Heggenvelechters in actie

Detail van een vlechtheg

Een groter project in voorbereiding is een compleet nieuwe vlechtheg aan te planten op een mooi in het oog springend natuurgebied in Boxtel waar veel fietsers en voetgangers van kunnen genieten. (De functie ven een vlechtheg was om het vee binnen de omheining te houden en het ongewenste bezoek erbuiten. Een vlechtheg aanleggen in een bosrijk gebied is dan ook niet historisch juist en gaan wij dus ook niet promoten). Een vlechtheg is een mooi landschapselement en is goed voor de biodiversiteit. Tevens is het een veilige schuilplaats voor vogels, kleine zoogdieren en insecten die daarin allerlei zaden en noten kunnen vinden als voedsel. Dat nieuwe project dat voldoet aan onze voorwaarden is gevonden in het natuurgebied van ARK dat wordt beheerd door het Brabants Landschap tussen de wijken Munsel en Heem van Selis. Parallel aan het Weikespad is het de bedoeling om aan elke kant een vlechtheg aan te gaan leggen van ongeveer 170 meter lengte! Momenteel groeien er in betreffende gebied wel enkele struiken en heesters maar er is geen samenhang. Wellicht kunnen wij enkele struiken opnemen in de nieuw aan te leggen vlechtheg als het geschikt is om te vlechten.

Omdat dit een behoorlijk klus is die ons werkgroepje niet alleen aan kan, is besloten om de jeugd van de Boxtelse basisscholen in te schakelen. Dit wordt dan in het kader van een boomplantdag voor de schooljeugd. Momenteel worden de basisscholen benaderd om de interesse te peilen voor deelname aan dit omvangrijke project. Als datum is gekozen woensdagochtend 18 november a.s. Voordat de schooljeugd enthousiast aan de slag gaat moet de te bewerken grond nog worden gefreesd en verkruimeld zodat er goed kan worden geplant. De keuze voor het plantmateriaal is gevallen op: Veldesdoorn, Hazelaar, Wegedoorn, Haagbeuk, Rode Kornoelje, Kardinaalsmuts, Hondsroos, Gelderse roos en Els. (Geen meidoorn of sleedoorn wordt er gebruikt wegens de vele doorns. Danzouden wij de schooljeugd onder meer van speciale handschoenen moeten voorzien!)

Het project Weikespad vraagt veel voorbereiding en er zullen vele leden van de Natuurwerkgroep worden ingeschakeld om de schooljeugd te begeleiden. Ook zullen wij aan dit project de nodige publiciteit willen geven door de plaatselijke pers. De voorbereidingen zijn in volle gang. Contacten met Gemeente Boxtel en Brabants Landschap zijn gelegd en het plantmateriaal is besteld bij een boomkwekerij uit Boxtel. In het volgende jaarverslag zal hieraan ongetwijfeld meer aandacht worden besteed.

Vlechtheg in aanleg aan de Dommelbimd

Jan Albert Hellings

Broedvogelmonitoring bijzondere soorten (BMP-B) Smalbroeken noord / Papenhoefsveld

Dit jaar hebben we met de Vogelwerkgroep op verzoek van Natuurmonumenten (beheerseenheid Midden-Brabant), een broedvogelmonitoring bijzondere soorten (BMP - B) uitgevoerd in het gebied Smalbroeken noord / Papenhoefsveld. Eerder werd dit gebied al door ons gemonitord in 2011, 2016 en 2020.

Het geïnventariseerde gebied is ongeveer 80 ha groot en bevat een aantal gevarieerde landschapselementen. Bos, natte en droge heide, beekdal en oud cultuurlandschap. In 2010 is een aanzienlijke ingreep in het gebied gedaan waarbij een gedeelte bos tussen het open weidegebied (Papenhoefsveld) en de grote heide is gekapt zodat er tussen deze twee open gedeelten meer open ruimte ontstond. Gelukkig konden belangrijke elementen als natte gagelbosschages en vrijstaande grove den opslag behouden blijven. Het gebied wordt begraasd door een kudde vleesrunderen (ongeveer 70 stuks inclusief jongvee).

We hebben 10 (meest vroege) ochtendbezoeken gebracht en 3 avondbezoeken waaronder eentje in februari speciaal voor de uilen. Alles bij elkaar zijn 10 leden van de vogelwerkgroep een of meerdere keren mee op pad geweest. In het algemeen komen de resultaten uit 2026 goed overeen met die uit 2011, 2016 en 2020. We deden waarnemingen van 75 soorten, waarvan 54 soorten een territorium hadden in ons gebied. De aantallen van enkele zeer algemene soorten waren aardig constant over de jaren, zoals van de Zwartkop, de Tjiftjaf en de Fitis. Ook was door de gunstige weersomstandigheden het gehele gebied goed begaanbaar zodat we een goede dekking van onze tellingen over het gebied hadden.

Nachtzwaluw

Op basis daarvan kunnen we dus de resultaten over de jaren goed vergelijken en trends aflezen. Zo zien we een gestage toename van typische bosvogels zoals de Boomkruiper en de Bonte vliegenvanger en de Appelvink. Zoals we ook al eerder in ander delen van de Kampina zagen rukt de Middelste bonte specht steeds verder op (0 territoria in 2010, 1 in 2026, 2 in 2020 en 5 in 2026). Dit past bij het ouder worden van het bos en komt overeen met de trend die we over de hele Kampina zien. Positieve trends, die ook al in 2020 zichtbaar waren, werden doorgezet, zoals voor de Blauwborst (10 territoria) en de Nachtzwaluw (6 territoria).

Blauwborst

Een soort die hier helemaal verdwenen lijkt is de Sprinkhaanzanger. Die zien we nu alleen nog in de natste gedeeltes van de Kampina, zoals het Logtse veld. Andere soorten die te lijden hebben van de verdroging zijn de Graspieper (nog maar 2 territoria tegen 6 in 2010), de Watersnip (0) en de al eerder betreurde Wulp (nog wel enige malen waargenomen in het voorjaar maar geen broedpoging).

Naast de genoemde soorten blijven de Wielewaal, de Kneu, de Grauwe vliegenvangers en de vele Roodborsttapuiten en Boompiepers dit gebied aan alle vogelaars veel plezierige ochtenden bieden.

Roofvogels waren vertegenwoordigd door Havik, Buizerd en Sperwer, maar we misten de Wespendief. De Bosuil werd herhaaldelijk gehoord maar steeds langs de randen van ons gebied. Een hele bijzondere waarneming was er van de Velduil die op 21 maart opvloog uit de hei en nog op de foto werd vastgelegd. Andere mooie waarnemingen waren er van 2 Klapeksters die nog tot 1 april aanwezig waren en IJsvogels langs de Beerze.

Omdat we voor deze inventarisatie dwars door het gebied mogen struinen hebben we vaak ook mooie ""bijvangsten". Daaronder libellen en vlinders (o.a. de Grote weerschijnvlinder) en ook veel sporen van grotere zoogdieren zoals de Bever, de Das, de Vos en verschillende marterachtigen. Een nieuweling (waar Natuurmonumenten niet echt blij van wordt) was de Wasbeer waarvan onmiskenbare voetafdrukken langs de Beerze werden gespot.

Alles bij elkaar weer een hele mooie inventarisatie die ons volop heeft laten genieten van de prachtige Boxtelse natuur.

Roodborst tapuit

Klapekster

MUS telling 2026 in postcodegebied 5283

Voor de MUS (Meetnet Urbane Soorten) telling werden twee vroege ochtendtellingen gedaan (5 minuten tellingen op 12 door de computer bepaalde plaatsen binnen het postcodegebied 5283) en 1 avondtelling.

De resultaten werden vergeleken met die uit 2024. De belangrijkste conclusies waren:

- We telden in 3 tellingen bij elkaar 38 soorten vogels.
- Meest algemene soorten bleven vrijwel gelijk in aantal.
- Gierzwaluwen blijven op peil (plm. 100 exemplaren geteld).
- Meer huismussen door succesvol nestkastenproject bij de Albinonistraat.
- Heel veel Kauwen, Houtduiven, Zwarte kraaien en Eksters.
- Roekenkolonie deels verschoven van achter de Beukems naar Maastrichtse laantje.
- Scholeksters op verschillende plaatsen, o.a. op politiebureau.
- Andere leuke soorten: Grote bonte specht en Bosuil.
- Nieuwe trend: broedende Holenduiven onder zonnepanelen.
- Nieuwe leuke soorten (Bosrietzanger, Braamsluiper, Kleine karekiet) in "natuurontwikkeling" langs de geluidswal langs de A2 ter hoogte van Peeter's hoek.

Auto excursie naar De Maashorst.

Op zaterdag 6 juni zijn we naar de Maashorst geweest. Om half 8 zijn we vertrokken om vroeg op stap te kunnen. We werden opgewacht door onze gids Joep van Lieshout. De Maashorst is het grootste aaneengesloten natuurgebied van Brabant. Je vindt er 3.500 hectare aan bossen, heidevelden, stuifduinen, vennen en oude dreven; een zeer gevarieerd gebied dus! Met ook unieke verschijnselen zoals de Peelrandbreuk, wijstgronden en (cultuur) historische schatten. Joep heeft ons daar uitgebreid over verteld; zeer boeiend!

We hebben een wandeling van ruim 3 uur door het gebied gemaakt en, ondanks dat het niet speciaal een vogelexcursie was, hebben we wel 50 soorten gespot, inclusief De Gewande (zie hierna). Naast de vele zangvogels, mezen, spechten, rietvogels en roofvogels, hebben we ook nog bijzondere vogels gezien/gehoord, nl: de Grauwe klauwier, Geelgors, Kleine bonte specht, Braamsluiper en Bosrietzanger. In de Maashorst leven ook een aantal grote grazers (Oerrund, Tauros en Exmoor pony's) die essentieel zijn voor de instandhouding van het gebied!

Na een zeer leerzame en interessante ochtend hebben we afscheid genomen van onze enthousiaste gids Joep. In Nistelrode op het terras koffie met lekker gebak genuttigd en toen weer verder naar de Gewande. Onze auto bij de Blauwe sluis geparkeerd en nog een uurtje door het overloopgebied van de Maas gelopen. Hier ook leuke planten gespot: o.a. Zwart emosterd, Moeraskers, Glad walstro, Slipbladig ooievaarsbel, Kraailook en Buwe waterereprijs! Ook hier nog verschillende zangvogels, roofvogels en rietvogels gespot, met als klapstuk de Bosrietzanger, die zo actief aan het fluiten was, dat zelfs Merlin niet wist wat hij allemaal hoorde!

Met het geluid van de Bosrietzanger nog in de oren, hebben we nog lekker geluncht bij de Blauwe Sluis alvorens huiswaarts te gaan. Om half 4 waren we terug in Boxtel met een voldaan gevoel; het was een leuke, enerverende dag met veel mooie waarnemingen!

Spreeuw

Grauwe vliegenvanger

De bescherming van Steen- en Kerkuil

Het grondgebied van Boxtel is voor wat betreft de bescherming van Steen- en Kerkuil verdeeld in 4 rayons. In elk rayon is er een rayonhoofd, die de zorg heeft voor de bescherming van de uilen. De 4 rayonhoofden zijn Hans voor Boxtel-West, Ad voor Centrum en Oost, Chris voor Lennisheuvel en Pieter voor Zuid-West.

Op dit moment bevinden zich op het grondgebied van Boxtel op de erven van circa 100 zogenaamde kasthouders/gastgevers in totaal 38 nestkasten voor de Kerkuil en 83 kasten voor de Steenuil. Nieuwe nestkasten worden ons steeds ter beschikking gesteld door Brabants Landschap. Ook in oktober/november 2025 zijn de meeste nestkasten schoon gemaakt. Vaak worden ze ook door andere vogels als nestgelegenheid gebruikt. Met name door spreeuwen, kauwen en holenduiven en steeds vaker ook door meesjes.

De uilenbeschermers zijn in mei en begin juni van dit jaar druk in de weer geweest om alle nestkasten van de uilen te controleren op aanwezige broedgevallen. Niet altijd is er een succesvol broedgeval, maar soms zijn er indicaties dat de kast toch is gebruikt door een Steen- of Kerkuil. Dit is vaak te zien aan in de kast of omgeving aanwezige braakballen. De braakballen van de Kerkuil stellen wij ter beschikking aan de Boxtelse basisscholen om ze door de leerlingen te laten uitpluizen.

Het jaar 2026 was voor de Steenuil geen goed jaar. Al enkele jaren achtereen is er sprake van een afname in het aantal succesvolle broedgevallen. Dat gold niet voor de Kerkuil. Daar was juist sprake van een sterke toename van het aantal succesvolle broedgevallen.

Bij de Steenuil kon in 27 gevallen worden vastgesteld dat de kast of locatie is bezocht als broed- c.q. rustplaats. Hierbij was in 23 nestkasten sprake van een succesvol broedgeval. In totaal werden er tijdens onze controles 41 jonge Steenuiltjes geteld. Ten opzichte van vorig jaar (41) is er sprake van een stabiele situatie, zij het op een veel lager niveau dan de laatste 10 jaren.

Bij de Kerkuil werden in 12 gevallen in de daarvoor bestemde nestkasten sporen van de Kerkuil aangetroffen. In 9 gevallen was er sprake van een succesvol broedgeval. Tijdens onze controles zijn er 35 jonge Kerkuilen geteld. Dit betekent een enorme vooruitgang ten opzichte van 2024 toen er 12 jonge Kerkuilen konden worden geteld. Het aantal jonge Kerkuilen is de laatste 10 jaren nog nooit zo hoog geweest.

In oktober / november van dit jaar zullen de kasten opnieuw worden schoongemaakt.

Houtsnippen-inventarisatie

Het Groene Woud is in Nederland een belangrijk bolwerk voor Houtsnippen. Op verzoek van Provincie Noord-Brabant tellen vrijwilligers sinds 2015 Houtsnippen op 13 verschillende telpunten in het Groene Woud. Dit om meer inzicht te krijgen in omvang en spreiding van de populatie.

Vogelwerkgroep Boxtel heeft tussen 15 mei en 26 juni 4 avondtellingen gehouden op telpunt 103 in het Kinderbos te Lennisheuvel. Vanaf een half uur voor zonsondergang werden anderhalf uur lang alle baltsende mannetjes genoteerd. In week 20 en 22 werden respectievelijk 12 en 11 mannetjes waargenomen. In week 24 en 26 werden 8 en 7 mannetjes geteld. Duidelijk minder dan voorgaande jaren.

Daarnaast hadden we mooie waarnemingen van Boomklever, Bosuil, Grasmus, Kievit, Kwartel, Roodborsttapuit, Spechten, Wulp, Zanglijster, Zwartkop; Ree, Boomkikkers en Vleermuizen.

Sovon Midwinterwatervogeltelling

In Nederland verblijven van september tot april/mei grote aantal watervogels. Internationaal tellen natuurorganisaties elk jaar omstreeks half januari alle watervogels langs rivieren/plassen. Meerjarig tellen, documenteren en onderzoek is nodig ter bescherming van vogels, hun trekroutes en verblijfplaatsen. In Nederland gebeurt dit door Sovon (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland) in samenwerking met vele vrijwilligers.

Het Dommeldal vormt een belangrijke ecologische verbindingszone tussen waardevolle natuurgebieden als Maai, Geelders, Scheeken, Kampina, Zegenwerp en Bossche Broek. Je kunt er bijzondere watervogels tegenkomen als Dodaars, Fuut, Kuifeend, Smient, Tafeleend, Wintertaling; watergebonden soorten als Grote Gele Kwikstaart, Grote Zilverreiger, IJsvogel, Oeverloper, Visdiefje, Waterral, Watersnip, Witgatje; roofvogels als Slechtvalk en Smelleken.

Op zaterdag 17 januari en zondag 18 januari 2026 hebben 14 leden van Vogelwerkgroep Boxtel watervogels en wetlandsoorten geteld in gebied NB6136.

In totaal hebben we 527/17 soorten vogels waargenomen op en langs Dommel, Koppelloop, Smalwater, Leysenven, Landgoed Moorwijk en Gemeentevijver: 10 Aalscholvers, 4 Blauwe reigers, 2 Dodaarzen, 136 Grote Canadese Ganzen, 3 IJsvogels, 1 Knobbelgans, 40 Kokmeeuwen, 1 Krakeend, 13 Kuifeenden, 53 Meerkoeten, 2 Nijlganzen, 2 Rietgorzen, 18 Soepeenden, 31 Soepganzen, 86 Waterhoentjes, 124 Wilde Eenden, 1 Wintertaling.

Een Knobbelgans is de gedomesticeerde vorm van de Zwaangans. Volgens SOVON is de Zwaangans een tamelijk zeldzame soort die leeft op steppemeren en rivierdalen in Zuidwest-Rusland, China en Mongolië.

Ditmaal een telling met volop zon en aangename temperaturen! Sneeuw en vorstperiode begin januari hebben zeker invloed gehad op het aantal waarnemingen op en langs de Dommel. Leysenven en Moorwijkven waren nog volledig bedekt met ijs!

Het grondgebied van Boxtel is voor wat betreft de bescherming van Steen- en Kerkuil verdeeld in 4 rayons. In elk rayon is er een rayonhoofd, die de zorg heeft voor de bescherming van de uilen. De 4 rayonhoofden zijn Hans voor Boxtel-West, Ad voor Centrum en Oost, Chris voor Lennisheuvel en Pieter voor Zuid-West. Op dit moment bevinden zich op het grondgebied van Boxtel op de erven van circa 100 zogenaamde kasthouders/gastgevers in totaal 38 nestkasten voor de Kerkuil en 83 kasten voor de Steenuil. Nieuwe nestkasten worden ons steeds ter beschikking gesteld door Brabants Landschap. Ook in oktober / november 2024 zijn de meeste nestkasten schoon gemaakt. Vaak worden ze ook door andere vogels als nestgelegenheid gebruikt. Met name door spreeuwen, kauwen en holenduiven en steeds vaker ook door meesjes.

De uilenbeschermers zijn in mei en begin juni van dit jaar druk in de weer geweest om alle nestkasten van de uilen te controleren op aanwezige broedgevallen. Niet altijd is er een succesvol broedgeval, maar soms zijn er indicaties dat de kast toch is gebruikt door een Steen- of Kerkuil. Dit is vaak te zien aan in de kast of omgeving aanwezige braakballen. De braakballen van de Kerkuil stellen wij ter beschikking aan de Boxtelse basisscholen om ze door de leerlingen te laten uitpluizen.

Het jaar 2025 was geen goed uilenjaar. Al enkele jaren achtereen is er sprake van een afname in het aantal succesvolle broedgevallen.

Bij de Steenuil kon in 24 gevallen worden vastgesteld dat de kast of locatie is bezocht als broed- c.q. rustplaats. Hierbij was in 15 nestkasten sprake van een succesvol broedgeval. In totaal werden er tijdens onze controles 41 jonge Steenuiltjes geteld. Ten opzichte van vorig jaar (51) is er opnieuw sprake van een duidelijke achteruitgang.

Bij de Kerkuil werden in 7 gevallen in de daarvoor bestemde nestkasten sporen van de Kerkuil aangetroffen. In 5 gevallen was er sprake van een succesvol broedgeval. Tijdens onze controles zijn er 12 jonge Kerkuilen geteld. Dit betekent ook hier weer een achteruitgang ten opzichte van 2024 toen er 16 jonge Kerkuilen konden worden geteld.

In oktober / november van dit jaar zullen de kasten opnieuw worden schoongemaakt.

Beheergroep Dommelbimd

Frank de Bont en Sylvia van Gulik

Hooien

In het najaar van 2025 was de officiële overdracht van het eigendom van de 35 meter-natuurzone achter het woonwijkje Jorishof. Daarmee hebben we de verbinding kunnen maken tussen onze oorspronkelijke Dommelbimd en het perceel aan de Eindhovenseweg dat we vijf jaar eerder verwierven. Zo zijn we nu over een lengte van 600 meter eigenaar/beheerder van deze noordelijke Dommeloever en is een natuurverbinding voor veel soorten gegarandeerd. Meer grondeigendom betekent vaak ook meer beheerswerk, maar dat valt mee voor deze nieuwe strook. Het bestaat voor een groot deel uit bos/struiken, waarbij we met onze vrijwilligers zorgen voor een overgangszone in de vorm van (bloemrijk) grasland richting het wijkje.

In het najaar hadden we ook de eerste echte oogst van de hoogstamfruitboomgaard. Omdat de bomen op best natte grond staan, hebben ze het de eerste jaren moeilijk gehad. Dankzij de goede zorg van de Hoogstambrigade van Het Groene Woud en onze vrijwilligers zijn de meeste bomen er goed doorheen gekomen. Eén appelboom hing vol met appels. Een vrijwilliger heeft die omgetoverd tot appelplaatgebak voor de koffiepauze tijdens een werkochtend.

In de winter is er veel werk verzet met het zagen van oprukkende wilgen langs de kwelslootjes. We willen die open houden zodat onder andere de waterviolier en holpijp, twee kwetsbare en zeldzame planten die afhankelijk zijn van open wateroppervlak met ijzerrijk kwelwater, hier kunnen blijven groeien. Om dat te bereiken moeten we ook voorkomen dat de slootjes verlanden. We proberen jaarlijks 10-15 meter sloot uit te baggeren. Dat doen vrijwilligers handmatig met sloothaken en kruiwagens, om schade aan het hooiland te voorkomen. Al dit werk aan de slootjes heeft resultaat: in het voorjaar van 2026 waren de waterviolieren op meer slootgedeelten te zien dan ooit eerder.

Kwelsoot met waterviolier

Hooien

In het broedseizoen ligt het beheer in de Dommelbimd stil, dan is er rust voor de vogels. De Vogelwerkgroep helpt dan met het inventariseren van de broedvogels.

In de (na)zomer hebben de vrijwilligers weer de nodige zaterdagochtenden besteed aan het van het veld halen van het maaisel van de hooilanden en van de poeloever. De zeer droge zomer, met veel schade aan de natuur, de bomen en de landbouw in west-Europa, had voor ons één voordeel: het opruimen van het maaisel werd een stuk lichter met zulk droog hooi. En gelukkig hebben we veel vrijwilligers want het blijft een grote jaarlijkse nazomerklus.

Door zorgvuldig en met opgedane expertise de Dommelbimd te beheren, kunnen we de aanwezige soortenrijkdom behouden en soms zelfs versterken. Hoe mooi is dat, als resultaat van het noeste werk! Zo werd in het vroege voorjaar van 2026 voor het eerst een waterral gehoord, bij de poel. In de kerkuilennestkast in de werkschuur is in 2026 voor het derde jaar achtereen succesvol een nest grootgebracht, met zes jongen zelfs dit jaar. En afgelopen zomer zijn er voor het eerst waarnemingen gedaan van een Zuidelijke Glazenmaker (libel) en de Kleine Parelmoervlinder. Die eerstgenoemde heeft door opwarming in enkele decennia vanuit Zuid-Europa inmiddels Nederland bereikt.

We zien overigens ook soorten verdwijnen, zo is de haas helaas sinds 2023 niet meer gezien. Mogelijk heeft het te maken met het extreem natte jaar 2024. Hij zit nog wel in het boerenland aan de overkant van de Dommel, hopelijk zwemt er weer een keer eentje onze kant op.

Er waren in de zomer van 2026 nog twee klussen die ook extra inzet van vrijwilligers vroegen. We hebben de ingang van het laarzenpad verlegd omdat het onder de oude suikeresdoorn niet langer veilig bleek te zijn. In plaats van een noodzakelijke zware snoei van de esdoorn, hebben we besloten de padingang te verleggen. We hebben ook de amfibieënpoel, na 12 jaar, weer laten uitbaggeren. Bij zulke aannemersklussen zijn vrijwilligers vaak onmisbaar bij de voorbereidende en/of afrondende werkzaamheden.

Kleine Parelmoervlinder

Zuidelijke Glazenmaker

Tenslotte is fijn om te kunnen melden dat de Werkgroep heggenvlechten afgelopen winter het vlechten van de 200 meter gemengde heggen in de Dommelbimd heeft kunnen afronden. (zie elders het verslag van de Werkgroep Heggenvlechten).

Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Nico Landwehr Johan

Samenstelling van de werkgroep

Gerard Buiks, Toine Cooijmans, Nico Landwehr Johan (vz), Lex Meijdam.

De sinds 2020 (Corona-maatregelen) aangevangen werkwijze is ook in het verslagjaar gecontinueerd. Evenals in voorgaande jaren heeft heeft de werkgroep zich in het verslagjaar beperkt tot telefonisch contact en raadpleging via email-contacten. Een enkele maal is er bilateraal overleg gevoerd. In voorkomende gevallen is ook Marcel van de Langenberg, als “meedenker” van de Natuurwerkgroep Liempde, actief betrokken.

In de RO-groep gaat het vooral om aandacht voor meerjarige onderwerpen. Het gaat daarbij in het bijzonder om ruimtelijke plannen met een langdurige procedure, zaken welke in verschillende fasen (her)beoordeeld moeten worden.

In het navolgende doen wij kort verslag van de belangrijkste zaken, die binnen de RO-groep zijn gepasseerd.

Werkgroep Uitvoering Bestemmingsplan Buitengebied Boxtel (Wubbb).

Lex Meijdam en Nico Landwehr Johan zijn actief als respectievelijk 2e en 1e afgevaardigde in de Werkgroep Uitvoering Bestemmingsplan Buitengebied Boxtel (Wubbb). Binnen dit overlegorgaan wordt door Gemeente, Waterschap, ZLTO, Heemkundekringen en Natuurwerkgroepen gewerkt aan afstemming van vooral zaken in het buitengebied en die in en nabij het stroomgebied van de Dommel. Voorafgaand aan de maandelijkse vergaderingen worden relevante agendapunten voorgelegd aan de NwB RO-groep. De WUBBBagenda omvat onder meer ingediende landschapsversterkingsplannen die gekoppeld worden aan ontwikkelingen die het vigerende bestemmingsplan buitengebied mogelijk maakt. Voorts komen er aan de orde aanvragen over wijzigingen in het landschap, zoals aanbrengen van verhardingen, ophogen en afgraven van percelen, sloten graven en/of dempen, verwijderen en/of aanbrengen van beplanting etcetera. Het gaat hierbij niet alleen om aanvragen van particulieren, maar ook om (uitvoerings)plannen van bijvoorbeeld gemeente en waterschap.

Een belangrijk toetsingskader binnen de Wubbb wordt geboden door de “Beleidsregel kwaliteitsverbetering voor het buitengebied”. De regel omvat voor Boxtel een concrete doorvertaling en nadere uitwerking van het provinciale en gemeentelijke beleid voor kwaliteitsverbetering van het landschap De regel vormt de leidraad voor de zogenaamde “keukentafelgesprekken” die door de gemeente gevoerd worden met initiatiefnemers, voorafgaand aan een feitelijke vergunningaanvraag. De NwB heeft benadrukt dat een van de belangrijkste punten is dat in principe kwaliteitsverbetering op de locatie plaatsvindt.

In het verslagjaar heeft de WUBBB, evenals in het voorgaande jaar, slechts een beperkt aantal (kleinere) plannen “landschappelijke inpassing” ter advisering voorgelegd gekregen. Deze beperking is een gevolg van de wisselende/beperkte ambtelijke bezetting en een door de gemeente aangepaste prioritering van aanvragen. Bovendien lijkt het erop dat er in het verslagjaar aanzienlijk minder bouwplannen aan de orde zijn geweest vanwege beperkingen door onder meer de stikstofproblematiek.

Specifieke aandacht is door de WUBBB besteed aan landschapsinpassingsplannen vanwege (her)bestemming van voormalige agrarische bedrijven. Voorkomen moet worden dat er in het buitengebied allerlei bedrijvigheid en bebouwing ontstaat die niet agrarisch gebonden is. Activiteiten die thuishoren op een industrieterrein dienen in het buitengebied geweerd te worden.

Initiatieven zonnepark gemeente Boxtel

In heel Nederland werken 30 regio's samen met het doel om in 2030 de uitstoot van CO2 met de helft te verminderen ten opzichte van 1990. Boxtel maakt deel uit van de Regionale Energie Strategie (RES) Noordoost Brabant. Binnen deze RES is afgesproken dat alle gemeenten een bijdrage leveren aan de RES-opgave. Daarnaast wil Boxtel in 2030 een energie neutrale gemeente zijn. Om dat te bereiken is de grootschalige opwek van duurzame elektriciteit noodzakelijk. De gemeente Boxtel streeft hierin naar een optimale mix van zon- en windenergie. Vooralsnog komen in Boxtel parken in aanmerking in gebieden waar verstedelijking afweegbaar is.

De NwB is binnen de commissie Zonneparken betrokken bij de advisering over de opzet en inrichting van de parken. De biodiversiteit op en direct nabij de projectlocatie moet toenemen. Getoetst wordt op welke wijze een bijdrage wordt geleverd aan landschap, ecologie of waterberging en welke de betekenis is voor de recreatieve/ toeristische waarde.

De initiatieven voor mogelijke parken nabij De Renbaan, De Beerze, De Vorst en De Ontginningsweg zijn ter beoordeling voorgelegd. Binnen de Wubbb is vooral over de landschappelijke inrichting geadviseerd. De plannen zijn vervolgens doorgeleid naar de gemeenteraad.

De gemeenteraad heeft eind 2025 de plannen voor de zonneparken De Beerze, De Vorst en De Ontginningsweg afgewezen.

Er is thans nog geen zicht op het verdere verloop.

Vinger aan de pols

Aandachtspunt blijft het volgen van effecten van plannen voor de natuur langs de Dommel door Boxtel. De stedelijke druk is hier hoog, de kunst is om de natuurwaarde, maar ook de unieke groene belevingswaarde te behouden en te versterken. De NwB is blij dat de gemeente in de bestemmingsplannen het behoud van deze waarden hoog in het vaandel heeft gezet. Daardoor is er op sommige plekken zelfs nieuwe ruimte voor de natuur gecreëerd. Wel blijft de werkgroep bezorgd over een consequente houding van de gemeente over de feitelijke invulling van zaken. De werkgroep is alert op nieuwe ontwikkelingen en heeft haar stem laten horen bij voorgenomen bouwplannen en mogelijke schadelijke activiteiten in de ecologische verbindingszone. De NwB blijft nauwgezet volgen of het waardevolle plan voor de Dommel door Boxtel zorgvuldig wordt nageleefd.

De NwB heeft zienswijzen en verzoeken om handhaving bij de gemeente ingediend vanwege activiteiten in strijd met het bestemmingsplan. In sommige gevallen heeft dit geleid tot directe maatregelen door de gemeente. In andere situaties is tot heden een gemeentelijke actie uitgebleven. Wel is vast komen staan dat handhaving geen prioriteit van de gemeente heeft vanwege financiële en personele capaciteit.

De werkgroep heeft via haar inbreng in de Wubbb nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het respecteren van de in eerdere nota's, visies en plannen opgenomen natuurbestemming in de strook van 35 meter langs de Dommel. Deze strook is bestemd voor het behoud, herstel en/of de ontwikkeling van de natuurlijke en de landschappelijke waarden.

Ontwikkeling pastorietuin Baroniestraat 24

Bij brief van 26 januari 2024 heeft de NwB een zienswijze aan de gemeenteraad gezonden vanwege het ontwerpbestemmingsplan Baroniestraat 24 (herontwikkeling pastorietuin H.Hart). Deze zienswijze is een vervolg op de in 2023 gezonden zienswijze. Naar het oordeel van de NwB wordt in het ontwerp andermaal geen recht gedaan aan het optimaliseren/ontwikkelen van een zogenaamde stapsteen voor een robuuste EVZ-zone nabij Smalwater. Ten onrechte wordt in het ontwerp bebouwing en verharding (parkeren) in het voor Natuur te bestemmen gedeelte opgenomen. Inmiddels is het bestemmingsplan Baroniestraat 24 vastgesteld. Het bestuur van de Natuurwerkgroep Boxtel heeft in december 2024 een helaas vergeefs beroep gedaan aan de gemeenteraad om het plan op dit onderdeel aan te passen.

Andere belanghebbenden hebben bezwaar aangetekend bij de Raad van State. De procedure loopt nog.

Bestemmingsplan Buitengebied

In voorgaande jaren is duidelijk geworden dat vernieuwing/aanpassing/actualisering van het bestemmingsplan Buitengebied vooralsnog op de lange baan is geschoven. Tot heden zijn er onder meer vanwege de invoering van De Omgevingswet nog geen concrete acties ondernomen.

Het blijft in tussentijd zeer van belang om alert te zijn op adhoc-maatregelen die strijdig zijn met het vigerend beleid. De NwB is waakzaam om permanente schade in het landschap te voorkomen.

Bestemmingsplan Bosrand 2,3, Uilenbroek 8,13

In het voorjaar van 2025 hebben Natuurmonumenten, Brabantse Milieufederatie en de Natuurwerkgroep Boxtel gezamenlijk beroep ingesteld tegen het vastgestelde bestemmingsplan Bosrand 2,3, Uilenbroek 8,13. Het beroep betreft het bezwaar tegen het omzetten van een Natuurbestemming van een perceel naar Agrarische bestemming. Procedure loopt nog.

Zienswijze Ontwerp TAM-omgevingsplan Moorwijk Boxtel

In januari 2026 heeft de NwB een zienswijze ingediend vanwege het ontwerpbestemmingsplan Moorwijk. Wij hebben aangegeven het bezwaaarlijk te vinden

- dat de in het bestemmingsplan Boxtel-Noord opgenomen Groen-2-bestemming wordt omgezet naar wonen ten behoeve van nadrukkelijk zichtbare gebouwen en parkeervoorzieningen;

- dat de van oorsprong landgoedachtige cultuurhistorische waarde van het gebied geheel wordt teniet gedaan;

- dat de ontbossing ten behoeve van de bouw c.a. in de bouwvlakken voor de zogenaamde boskamers 1 en 2 ruim meer zal omvatten dan 66%. Kortom het bosgedeelte Moorwijk verdwijnt;

- dat het plan strijdig is met de EU-Natuurherstelverordening (NHV). Daarin staat onder meer dat de natuur in de steden niet minder mag worden, dat het aantal bomen tot 2030 niet mag achteruitgaan en dat er vanaf 2030 meer groen moet bijkomen.

Wij hebben gevraagd om aan te sturen op een zodanige bijstelling dat er een plan ontstaat dat recht doet aan een duurzame bescherming, herstel en optimalisering van de natuur en de cultuurhistorische kwaliteit van het gebied Moorwijk. Voor tenminste het zuidwestelijk deel van het plangebied Moorwijk zal de bestemming Groen-2 uit het bestemmingsplan Boxtel-Noord gecontinueerd moeten worden. Verdere behandeling van zienswijzen en het plan wordt voorzien in december 2026.

Omgevingsvergunning Classic Park

In november 2021 heeft de NwB (in collegiaal overleg met Natuurwerkgroep Liempde en Vereniging Het Groene Hart) bezwaar gemaakt vanwege de door B&W verleende omgevingsvergunning Koppenhoefstraat 14 in Boxtel: het tijdelijk uitbreiden van de activiteiten van Classic Park met verkoop van gebruikte auto's, motorfietsen en (elektrische) fietsen voor maximaal 5 jaar. Deze uitbreiding zou nodig zijn vanwege financiële/economisch problemen.

NwB heeft aangegeven het bezwaarlijk te vinden dat de buitenruimte het gehele jaar ingezet gaat worden voor parkeerruimte /opslag voor gebruikte auto's . Deze buitenopslag en de voorziene verhardingen belemmeren in hoge mate de ontwikkeling van de destijds overeengekomen beoogde landschappelijke inrichting.

De tijdelijke termijn voor uitbreiden van activiteiten van Classic Park anders dan de museale functie loopt af in het vierde kwartaal van 2026.

Het college van B&W heeft inmiddels de gemeenteraad voorgesteld om een negatief bindend advies te geven over de aanvraag van Classic Park voor een permanent mobiliteitscentrum met autoverkoop.

B&W stellen vast dat de door ClassicPark gewenste uitbreiding in strijd is met het gemeentelijk en provinciaal beleid en niet kan. Behandeling is voorzien in de gemeenteraad van 22 september 2026.

De NwB zal alert zijn op handhaving na afloop van de tijdelijke termijn.

De Dommel door Boxtel

In dit verslagjaar zijn er geen bijzondere ontwikkelingen geweest bij het nader vormgeven/uitwerken van delen van het door het Waterschap gepresenteerde beekherstelproject Dommel door Boxtel.

Infrastructuur / spoorwegen / gemeentelijke verkeersplannen

De NwB blijft aandacht houden voor de mogelijke consequenties van het sluiten van een aantal overwegen. In het verleden was NwB vertegenwoordigd in de klankbordgroep ten behoeve van het nieuwe gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP) genaamd MOVE'31. Inmiddels heeft de gemeente gekozen

voor een nieuwe opzet van mobiliteitsplannen. De NwB is voor deze zaken -nog- niet benaderd. Waar mogelijk levert zij haar inbreng vanwege de belangen van Natuur en Milieu.

In een gezamenlijke brief van februari 2018 hebben de WNLB, de ZLTO en de stichting Rond Kerk en Orion aan B&W en gemeenteraad hun zorgen geuit over de aanpak en opbouw van de werkwijze binnen de klankbordgroep. De gemeente is er tot heden nog niet in geslaagd om met een andere opzet van MOVE '31 de gewenste participanten weer om de tafel te krijgen.

Bij brief van 9 mei 2019 heeft de NwB haar kanttekeningen gezonden bij de concept-visie verkeersplan MOVE'31 . Zij heeft aanbevolen inspanningen uitsluitend te richten op financieel, milieutechnisch en ecologisch haalbare oplossingen. De concept-Mobiliteitsvisie lijkt volgens de NwB vooral ingegeven vanuit een sectorale weg- en verkeersbenadering. Er ontbreekt een duidelijke verwijzing naar een noodzakelijke integrale benadering vanwege de Omgevingswet. De visie geeft onvoldoende weer welke argumenten vanuit ruimtelijke kwaliteit, landschap, cultuurhistorie en ecologie medebepalend zijn voor een realistisch ontwerp. Voor de gemeente dienen de PHS-plannen als uitgangspunt voor de verkeersvisie. Dit uitgangspunt is discutabel omdat de effecten van PHS-maatregelen verder weg van de spoorlijnen onvoldoende in beeld komen.

Vooralsnog is de voortgang van het MOVE'31-traject opgeschort / zeer vertraagd /omgezet naar een nieuw mobiliteitsplan. Er is in ook in de huidige verslagperiode geen nieuws te melden.

Verbinding Ladonk-Kapelweg VLK en betrokken verkeersbesluiten.

De NwB heeft in eerdere jaren zienswijzen ingezonden vanwege het ontwerpbestemmingsplan verbindingsweg Ladonk Kapelweg (VLK). De NwB heeft in een uitvoerig schrijven aangegeven dat de in het ontwerpbestemmingsplan verbindingsweg Ladonk Kapelweg opgenomen voorstellen strijdig zijn met enerzijds de ambities van rijk, provincie en gemeente voor het Boxtelse buitengebied in het Nationaal Landschap Het Groene Woud en anderzijds de zorgplicht voor het in stand houden en versterken van het buitengebied als hoogwaardige leefomgeving voor mens en natuur.

Inmiddels is het bestemmingsplan VLK (2020) opnieuw in procedure gebracht. In maart 2022 heeft de NwB in een zienswijze onder meer aangegeven dat nut en noodzaak van de weg VLK dwars door het waardevolle landschap onvoldoende is aangetoond. Voorts ontbreekt het aan een gedegen onderzoek van de veel mildere mogelijkheden in de sfeer van de nulplus-variant (bundeling van infrastructuur). Het inzicht in de werkelijke verkeers- en hindersituatie van de Kapelweg is onvoldoende. De maatschappelijke noodzaak van een geheel nieuwe weg is niet aangetoond. Er is sprake van een aantasting van ongeveer alle denkbare ruimtelijke kwaliteiten, zowel de ecologische, de landschappelijke, de hydrologische, de cultuurhistorische en de archeologische waarden. VLK is strijdig met het belang van het recreatieve gebruik en de beleving van natuur en landschap.

De WNLB (later NwB)heeft samen met De Vereniging Het Groene Hart Brabant (VHGHB) in oktober 2022 beroep ingesteld bij de Raad van State (RvS). Deze zaak is door de RvS behandeld in november 2025. Op 26 augustus 2026 heeft RvS uitspraak gedaan in het beroep. Het beroep (van NwB / VHGHB) is gegrond verklaard. RvS stelt dat de gemeenteraad bij het extern salderen niet heeft voldaan aan het zogeheten additionaliteitsvereiste. De raad heeft evenwel op een later moment alsnog voldaan aan dat vereiste waardoor de rechtsgevolgen van het bestemmingsplan in stand blijven. Dit betekent dat de VLK aangelegd

kan worden. Ook mogen de dubbele spoorwegovergang op de Tongersestraat en de spoorwegovergang op de Kapelweg gesloten worden.

Overigens is hiermee niet zeker dat de weg aangelegd kan worden. Daarvoor is in elk geval ook nog een omgevingsvergunning/natuurvergunning voor de natura 2000-activiteit nodig. Dit omdat het project effecten heeft op Natura 2000-gebieden (oa De Kampina&Oisterwijkse vennen) en omdat er extern gesaldeerd wordt. De provincie geeft op dit moment geen natuurvergunningen af vanwege de overbelasting van Natura 2000-gebieden met stikstof.

De NwB zal alert blijven bij het opstellen van nieuwe bestemmings- en verkeersplannen. Wij zullen andermaal pleiten voor ordentelijke plannen voor de lange termijn. Daarbij biedt een integrale benadering de meeste kansen. Mogelijke nieuwe knelpunten dienen serieus benoemd te worden en betrokken bij de gewenste oplossingen voor de toekomst.

Bestemmingsplan Keulsebaan

In augustus 2022 heeft de Raad van State het door de gemeenteraad in 2020 vastgestelde bestemmingsplan Keulsebaan vernietigd. Naar het oordeel van de Raad van State ontbreekt “een actueel, integraal onderzoek waarbij is beoordeeld welke effecten het bestemmingsplan Keulsebaan heeft”. Inmiddels heeft de gemeente in 2025 een aantal maatregelen aangekondigd om de verkeersdruk op de Keulsebaan beter beheersbaar te maken zonder rigoureuze maatregelen voor de huidige wegenstructuur.

Inmiddels is de NwB betrokken bij de voorbereidingen voor een nieuw bestemmingsplan Keulsebaan (voorlopig ontwerp). Vanwege de NwB benadrukken wij het belang van een robuuste groene laanstructuur als entreefunctie van de Keulsebaan. Voorts hebben wij gesteld dat in een inpassingsplan de onderdelen groen, landschap, natuur en water e.d. een duidelijke leesbare invulling zullen moeten krijgen. In het bijzonder zal de inpassing van de natuur, de Blauwhoefseloop en eventuele compensatie nabij de oversteek van de te verleggen ParallelwegZuid ter hoogte van de tunnelbak afdoende geregeld moeten zijn. Vervolgbespreking is voorzien in december 2026.

Wij zullen de door NwB indertijd ingebrachte bezwaren zorgvuldig bewaren voor het geval er nieuwe actie nodig is.

Tot slot

De RO-groep probeert zo mogelijk reeds in een vroeg stadium betrokken te worden bij plannen en ontwikkelingen die verband houden met de natuurlijke kwaliteiten in het Boxtelse. Voorts houdt zij zeer dringend de vinger aan de pols bij de verdere planvorming en zal zij primair proberen in goed overleg haar doelen te bereiken. Soms ontkomt de RO-groep er echter niet aan om de mogelijke beroeps- en rechtsmiddelen te hanteren.

Ook in het komende seizoen zal wederom aandacht besteed worden aan (grotere) gemeentelijke plannen waaronder diverse (nieuwe) bestemmingsplannen en aanzetten daartoe, en niet te vergeten de plannen rond PHS (spoorplannen) en het nieuwe gemeentelijk Mobiliteitsplan, vooral daar waar het de belangen van Natuur en Milieu raakt.

Vooralsnog lijkt het erop dat ruimtelijke zaken vertraagd worden door problematiek rond invoering van de Omgevingswet, ambtelijke bezetting, Pfas-zaken etcetera.

Knotploegen

Erik van Boldrik, Kees Meijs, Hans Volmer

Zoals we gewend zijn is er ook het afgelopen jaar weer hard gewerkt om veel knotwilgen in en rond Boxtel netjes bij te werken. Het is dan ook weer goed om na afloop te zien hoe we bijdragen aan het in stand houden van het landschap in en rond Boxtel.

We hebben net als eerdere jaren in twee ploegen gewerkt nl op maandag en op zaterdag.

Zowel de bezetting bij de zagers als bij de “ruimers” was steeds voldoende. We hebben alle geplande klussen binnen de gestelde tijd af kunnen werken. Op een adres is het werk uitgesteld i.v.m. te drassig land: dat werk is later in het seizoen alsnog gedaan.

De (werk)sfeer was weer prima. Al kunnen we wel stellen dat bij een morgen dat het regelmatig wat regende iedereen toch wel blij was dat die klus erop zat.

Er werd uitgebreid met elkaar bijgepraat en de koffie verzorging door de eigenaar was weer dik in orde, vaak aangevuld met extra koek, worstenbroodje of soep.

De koffiepauze werd goed benut.

Binnen het vastgestelde programma zijn geen nieuwe adressen opgenomen. Wel hebben we extra werk verzet bij een particuliere kennis(4 bomen), in de Dommelbimd(16 bomen) en bij het ziekenhuis (6 bomen).

Na het knotten staan de bomen er weer prachtig bij

Het opruimen is ook dit jaar weer goed verlopen. Het gezaagde hout bleef soms voor de eigenaar bv als kachelhout. Op een ander moment werd het opgehaald door een transporteur voor de olifanten en andere dieren van de Beekse Bergen (onder dank van de dier begeleiders).

Een van onze vrijwilligers was erg blij met een hoeveelheid wilgentakken om er een houtril van te maken op eigen terrein. Dat is dan een prima schuilplaats voor allerlei kleine dieren als muizen, egels e.d., maar ook erg geschikt als schuil- en nestelplaats voor allerlei kleine vogels. Ook op deze manier is er bijgedragen aan een behoud c.q. uitbreiding van de biodiversiteit.

Ook is er iemand geweest die een hoeveelheid takken heeft opgehaald voor zijn geiten die privé gehouden worden.

En dan de cijfertjes.

- Er is op 7 maandagen in totaal door 94 mensen knotwerk verzet
- Er is op 6 zaterdagen in totaal door 80 mensen knotwerk verzet.
- Op 3 adressen zijn we twee keer geweest om werk af te maken.
- Het afgelopen seizoen zijn er 317 bomen geknot.
- Er is in totaal 51 uur gewerkt.
- Zoals gezegd: Bij een particulier (buiten het programma) zijn 4 bomen geknot
- In de Dommelbimd zijn 16 bomen geknot
- In de beleeftuin bij het ziekenhuis zijn 6 bomen geknot.

In het afgelopen jaar hebben we ook een nieuwe ontwikkeling ingezet. Op basis van regelgeving en eigen inzicht gaan we onze werkwijze wijzigen. Hoe het er precies uit gaat zien is nog niet vastgelegd, maar we gaan wel op een andere manier werken. Het mag duidelijk zijn dat een omschakeling niet zo snel geregeld is. We willen alle consequenties goed in beeld hebben.

Tot slot vinden we dat na weer een jaar hard en gemotiveerd werken we het seizoen met een uitstapje naar het Koffiehoos in Olland, waar een verzameling oude auto's te bewonderen valt, konden afsluiten. En omdat het prachtig weer was, zijn we op de fiets gegaan. Ook de lunch hierbij viel in goede aarde.

Paddenstoelenwerkgroep

Rob Reinierse

De herstart van de paddenstoelenwerkgroep is voorspoedig verlopen met maar liefst 13 leden, wekelijks een goede opkomst, en wekelijkse excursies van begin Oktober t/m eind November. Steeds hebben we een ander natuurgebied in de omgeving Boxtel bezocht waaruit weer blijkt hoe rijk we zijn aan natuur in onze omgeving. We bezochten Eikenhorst, Sparrenrijk (2*), Venhorst, de Geelders, Velders en de Halse Barrier.

Cor Kievit wist met zijn fenomenale paddenstoelkennis vele soorten te determineren, aangevuld met kennis van verschillende “oude” rotten in het vak. De rookies zogen de kennis gretig op.

Zwavelzwam

Rode boleet

Dick Kuus hield nauwgezet bij welke paddenstoelen we gespot hadden, en kwam op een totaal van maar liefst 145 verschillende soorten. We hadden 2 incidenten. Eenmaal waren we Jaap kwijt, die bleek naar huis te zijn gegaan. En Maria is in het ven beland, waarna een reddingsactie nodig was.

Op 5 Februari hebben we een aparte excursie georganiseerd naar het paddenstoelenrijk.nl, een kweker van speciale paddenstoelen in Rossum. De excursie werd goed bezocht, was zeer leerzaam en de deelnemers waren enthousiast. Helaas waren de leden van de paddenstoelenwerkgroep in de minderheid.

Grote bloemsteelmycena

Krulhaar kelkzwam

Poelenwerkgroep

Marie José Meertens

Het nieuwe seizoen van de poelenwerkgroep startte dit jaar op donderdag 15 januari met de grote schoonmaakactie van de onderdoorgangen en de looproutes van de amfibieën op de Molenwijkseweg. Zoals altijd werd het meeste werk gedaan door de leden van de Sparrenrijkgroep. En bij de koffie was appeltaart!

De trek verliep zonder problemen. Het overzetten van dieren die niet via de onderdoorgangen gingen en in de wijk Sparrenlaene probeerden hun weg te zoeken werden voornamelijk door bewoners overgezet.

Vorige jaren leende de Paddenwerkgroep Vlierden (Gemeente Deurne) de schermen die tijdens de amfibieëntrek eerder gebruikt werden op de Kempseweg en de Molenwijkseweg. Vorig jaar stelde men de vraag of het eventeel ter overname was. Dit jaar is het materiaal verkocht aan de gemeente Deurne.

In maart probeerden we twee keer de heikikkers te zien bij het Ansemsven in de Kampina. In de paartijd worden de mannetjes echt blauw en maken ze een heel verrassend geluid. Het blijft echt moeilijk om op het juiste moment ter plaatse te zijn. Tijdens één bezoek lukte het, de deelnemers aan de tweede poging mogen op komend voorjaar hopen.

In het voorjaar 2026 zouden de verschillende werkgroepen van de Natuurwerkgroep op het terrein van De Kleine Aarde gaan inventariseren. Helaas werd dit door De Kleine Aarde geannuleerd. De poelenwerkgroep had al één ochtend het leven in de poel daar geïnventariseerd. Later in het jaar is De Kleine Aarde teruggekomen van hun besluit en is het inventariseren door de poelenwerkgroep hervat.

Op zaterdagmiddag 11 april hielpen leden van de poelenwerkgroep bij een kinder-schepactiviteit in de poel van Plaats De Kleine Aarde, die die dag officieel geopend werd.

Vondsten bij de kinderschepactiviteit

De extreem hoge temperaturen van deze zomer maakten het onmogelijk om voor dit jaar gemaakte plannen uit te voeren. Het leven in de poelen werd verder met rust gelaten.

Maandag 10 augustus is de al eerdergenoemde inventarisatie van de poel van De Kleine Aarde hervat. Ook later in september zal nog een keer geschept worden om een overzicht van het leven in de poel te krijgen.

Dit jaar heeft de werkgroep één keer advies uitgebracht over het onderhoud van een poel in het buitengebied van Boxtel.

Beheergroep Sparrenrijk

Ton Huinink

Onze groep van 17 enthousiaste bosbeheerders heeft wederom op de donderdagochtenden in het Sparrenrijk gewerkt van begin Oktober tot eind Maart.

We hadden de beschikking over een splinternieuwe kar die we met veel plezier gebruikt hebben.

De groep met de nieuwe kar

Een greep uit de werkzaamheden.

- Het plaatsen van een picknickbank (als hoogste prioriteit voor de koffiepauzes 😉)
- Opruimen van opschot Amerikaanse eik dmv de bosmaaier, zagen, knippen en ditmaal ook het uitgraven van de wortels om hernieuwde opschot te voorkomen.
- Vrijzetten vijver door verwijderen houterige begroeiing.
- Bosrand bij schapenwei vrijmaken van Amerikaanse vogelkers en vervangen door ruim 100 inheemse heesters (vlier, Europese vogelkers, kardinaalsmuts, wilde roos, hazelaar).
- Vrijmaken van duikers in afvoersloot om waterafvoer te waarborgen.
- Afsluiting voormalige paden versterken door plaatsen barricades van boomkruinen en aanplant inheemse heesters. Deels gesaboteerd door wandelaars die toch echt het oude pad willen blijven gebruiken.
- Drainage paden verbeterd om natte voeten in de winter te voorkomen bij de wandelaars.

- Nieuwe wandelpad goed gemarkeerd met paaltjes.
- Opknappen banken en plaatsen extra banken in speeltuin.
- Opknappen en actualiseren infoborden.
- Vrijmaken paddenroutes onder de Molenwijkseweg en opruimen zwerfvuil.

Nieuwe banken maken

De bezetting van de werkgroep bestaat nu wederom uit 15 mannen en 2 vrouwen en is daarmee groot te noemen. Hoewel sommige mensen gestopt zijn is dit aangevuld door nieuwe instromers.

Op aandringen van onze groep heeft de gemeente een avondwandeling georganiseerd op 10 Juni om omwonenden en geïnteresseerden mee te nemen in de plannen voor het sparrenrijk en vooral ook uitleg te verschaffen over de ingrijpende “verbouwing” van het Sparrenrijk een jaar eerder. Deze werkzaamheden hebben tot aardig wat commotie en onbegrip geleid, waarop wij als beheergroep ook vaak aangesproken werden. De opkomst was met 70 mensen boven verwachting en is als positief ervaren.

De focus voor aankomend seizoen

- De wereldboom.

Inmiddels heeft de gemeente het fietspad over de Vekemans van Lieshoutlaan verbeterd en met een grote boog weggeleid van de Wereldboom. We gaan samen met de gemeente bijdragen aan het verder verbeteren van de bodem rondom de wereldboom.

- Nieuwe inheemse aanplant van bomen en heesters.

We gaan inventariseren hoe goed de aanplant van 2024 aangeslagen is en, waar nodig, nieuwe aanplant aanbrengen. Voormalige paden worden dichtgezet met nieuwe aanplant. Nieuwe aanplant tevens op open plekken en op plekken waar de Amerikaans eik weggehaald is.

Publiciteitswerkgroep

Riet van de Bekerom en Erik Kerpel

Onze doelen

- Lezingen.

- Excursies.

- Samenwerken.

- Zichtbaarheid.

- Activiteiten.

Lezingen

Een van onze doelen is om een of meerdere lezingen per jaar te organiseren. Het afgelopen jaar bij de jaarvergadering in oktober heeft Jan van de Sande verteld over de ooievaars die nestelen in zijn tuin in Liempde. Helaas liet de techniek het afweten en konden de foto's niet getoond worden. Voor ons een punt van verbetering: we hebben een nieuwe laptop aangeschaft.

In februari heeft Toine Cooijmans een zeer interessante lezing gegeven over "van Gogh Nationaal Park". Het ontstaan en het belang van het NP bracht hij duidelijk over.

Lezing over van Gogh Nationaal Park

Excursies.

In maart hebben we gezocht naar Blauwe Heikikkers op de Kampina. Dit jaar hebben we ze niet gevonden, maar wel een excursie gehad met een prachtige zonsondergang. Wat een natuurbeleving was dat.

In april volgde een excursie naar de biologische kwekerij “Temple of Flora”, aan de Donders in Boxtel. De enthousiaste eigenaresse gaf ons een lezing, gevolgd door een rondleiding over het bedrijf. Aan het einde konden de deelnemers aan de excursie plantjes bestellen.

Samenwerken

Samenwerken met andere organisaties, bij nieuwe ‘groene’ initiatieven vinden wij erg belangrijk.

Platform duurzaam Boxtel

We hebben ons aangesloten bij Platform duurzaam Boxtel. 2 à 3 keer per jaar vindt er een avond plaats waar nieuwe initiatieven gedeeld worden en eventueel hulp gevraagd wordt bij projecten. Via Whatsapp wordt er ook veel informatie gedeeld. Het is de bedoeling dat dit platform een digitale plek krijgt bij de gemeente Boxtel.

Bomensymposium

Excursie naar biologische kwekerij

Bomensymposium

In november heeft de NWG Boxtel samen met de NWG Liempde en de BBB (Bomen Brigade Boxtel) het bomensymposium ‘Boxtel, kan het ook Groener?’ georganiseerd. Er werd kennis gedeeld over het belang van bomen voor ons klimaat en welzijn, over het groenbeleid in Boxtel en over bomen in de woonwijk. Bezoekers konden vervolgens meedenken en praten in een workshop met deskundigen met als doel te kijken of het mogelijk is om het Boxtelse bomenbeleid te versterken. De middag werd zeer goed bezocht.

Pluktuinen

Dit jaar zijn we verdergegaan met de ontwikkeling van Pluktuin Robert Schumannlaan. Het afgelopen jaar hebben we de grond bemest, de bomen gesnoeid en pompoenen, courgettes en bloemen geplant. De hitte heeft duidelijk gemaakt dat de bodem veel te arm is, waardoor de struiken en planten verdorren.

Wel hebben we dit jaar met moeite en veel overleg nu meer steun van de gemeente en financiering van het Univé fonds verworven.

Informatie over de natuurwerkgroep

De nieuwe kar

Zichtbaarheid

Ook dit jaar hebben we weer gewerkt om meer zichtbaar te zijn. De nieuwe kar die door de knotploegen en de Sparrenrijkploeg gebruikt wordt, hebben we laten bestickeren met foto's en het logo van de NwB en het Groene Woud (sponsor) zien. Dit was een leuk project met een heel mooi resultaat.

Aan het einde van de klimaatweek 2025 vormde De Kleine Aarde het decor voor een gratis te bezoeken groene markt met duurzame organisaties, imkers, natuurwerkgroepen, tweedehands kleding en kinderactiviteiten. Wij hadden hier een kraampje met algemene informatie over de NwB Boxtel.

Activiteiten

We hebben een aantal activiteiten georganiseerd of er aan deelgenomen:

- Inwoners van gemeenten binnen het Groene Woud konden gratis een inheems bloemenzadenmengsel voor hun tuin aanvragen. Het doel van dit Bloemenproject is door vergroening van tuinen de biodiversiteit te verbeteren. Er waren meer dan 600 aanvragen binnen gekomen. Samen met enkel stagiaires via de gemeente hebben we deze zaden eind maart uitgedeeld.

- Op het openingsfestijn De Kleine Aarde hadden we een kraampje met informatie over heggenvlechten. Het is namelijk de bedoeling dat er bij de Kleine Aarde een vlechtheg gaat komen.

- “Wat weet u van de bloemetjes en de bijtjes?” was ons thema op de bijen- en plantenmarkt. Door middel van vragen met antwoorden en een gesprek leerden de bezoekers bij ons kraampje wat het de beste omstandigheden zijn voor bijen om goed te gedijen.

- We hebben in juni meegedaan met de kindermiddag bij de Spiegeltent. Bij ons kraampje kwamen evenals het vorig jaar weer enthousiaste kinderen langs om een speurtocht te doen. Na afloop gingen ze blij met een zakje wilde bloemen zaadjes (over van de uitgifte zaden Bloemenproject) naar huis.

- We hebben in augustus op verzoek van de welzijnsbegeleider van het Buitenhuis in Esch een presentatie gegeven in het Buitenhuis over de Essche Stroom, Sparrenrijk en natuurbeleving met de zintuigen.

- In september was op de markt het Groener Gras Festival. Dit jaar hebben we de bezoekers kennis laten maken met pluktuinen in het algemeen en de pluktuinen van Boxtel in het bijzonder. Bij ons kraampje hebben we met bezoekers gesproken en degenen die zin hadden, konden onder begeleiding naar 2 pluktuinen toe.

Kindermiddag bij de speigeltent

De kraam op de bijenmarkt

Natuurwerkgroep Boxtel

Voorzitter: Lex Meijdam 073-6895691

Penningmeester: Hans Volmer 0411-674631

Bestuurslid: Erik Kerpel 06-50748482

E-mail: info@natuurwerkgroepboxtel.nl

Internet: www.natuurwerkgroepboxtel.nl